

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВЕЛИКИХ ЦИКЛІВ ТА ІННОВАЦІЙ

УДК 338.2

Близнюк Т.П.

Аспірант кафедри менеджменту
Харківський національний економічний університет

Господарська система держави кожні 40-60 років зазнає циклічних коливань через зміну технологічної парадигми з подальшим підвищенням її конкурентоспроможності [1,2,3]. Сьогодні господарська система України знаходиться на етапі формування нової хвилі розвитку - відбувається процес формування інноваційної економіки [1,4]. Тому, інновації відіграють вирішальну роль у формуванні циклів економічного розвитку, становлять основу перетворень господарської системи, визначають темпи і масштаби економічних процесів, а концепція нерівномірності інноваційної активності займає важливе місце в сучасних дослідженнях провідних вчених [1,3,5-7].

Інноваційний розвиток здійснюється спіралеподібно під впливом певних причин, які спричинили його і які лежать у його основі. Рушійними силами інноваційного розвитку є: соціальні, науково-технологічні, політичні, демографічні, економічні та людські чинники. Їх сукупність, взаємозалежність та взаємодоповнення створює синергічний ефект розвитку [1]. Завершеність одного циклу кладе початок новому, в якому можуть повторюватись деякі особливості попереднього, але кожен цикл унікальний. Інноваційна спіраль робить постійно зростаючі витки від первісної точки на початку людської історії до нашого часу [1,4].

Необхідність створення нововведень, які стимулюють подальший інноваційний розвиток, обумовлена виникаючими та майбутніми потребами господарської системи або її частин [8]. Проведені дослідження показали [5,9,10-13], що процес виникнення інновацій носить нерівномірний характер, що пов'язано з існуючими потребами господарської системи на різних фазах проходження великих циклів М. Кондратьєва. Саме великі цикли мають найбільший вплив на розвиток господарської системи держави [1,2,3]. Існує чотири фази великого циклу: пожвавлення, підйом, депресія і криза. Найбільша кількість радикальних інновацій протягом 1609-2000 років була створена саме під

час криз, що сприяло підвищенню інноваційної активності. На фазі пожвавлення рівень інноваційної активності ще досить високий, але наприкінці фази значно зменшується. Під час підйому зростає кількість покращуючих інновацій, які продовжують виникати і у фазі депресії але у меншій кількості.

На основі підходу до класифікації інновацій за змістом і сферою застосування та результатів аналізу [5,7,9,13-15] пропонується наступна структура цієї класифікації: продуктові, технологічні, виробничі (технічні), управлінські, організаційні, економічні, торгові, соціальні, екологічні (нові методи та засоби захисту навколишнього середовища, контролю за його станом), інформаційні (нові інформаційні технології, комерціалізовані знання), юридичні (нові нормативно-правові документи, що визначають та регулюють усі види діяльності підприємств, організацій та фізичних осіб, створюючи відповідні умови для розвитку).

Результатом дослідження та аналізу є виявлення взаємозв'язку між проходженням різних фаз п'ятого великого циклу (1977-2016 роки) і виникненням інновацій, згідно запропонованої класифікації (таблиця).

Таблиця

Взаємозв'язок фаз п'ятого великого циклу та виникненням інновацій в Україні

Фази циклу	Інновації за змістом і сферою застосування										
	продуктові	технологічні	виробничі	управлінські	організаційні	економічні	торгові	соціальні	екологічні	інформаційні	юридичні
Пожвавлення	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	+
Підйом	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
Депресія	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+
Криза	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+

У шостому великому циклі, який почнеться згідно з прогнозом [4] у 2016 році, можуть з'явитися нові види інновацій, які будуть складати основу формування наступних великих циклів.

Результати досліджень можуть бути використані при формуванні стратегії інноваційного розвитку економіки в цілому, галузі та

підприємства. Виявлений взаємозв'язок між фазами циклу та потребами в інноваціях стимулює створення відповідних умов щодо прискорення розвитку господарської системи в цілому і це забезпечить скоріше формування інноваційної економіки України та ефективне подолання очікуваної кризи великого циклу.

Литература:

1. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
2. Кушлин В.И. Траектории экономических трансформаций / В.И. Кушлин. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2004. – 310 с.
3. Управление инновациями: В 3 кн. Кн.1 Основы организации инновационных процессов: Учеб. пособие / А. А. Харин, И.Л. Коленский; Под ред. Ю.В. Шленова. – М.: Высш. шк., 2003. – 252 с.
4. <http://ss.xsp.ru/st/021/index.php>.
5. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
6. Кондратьев Н.Д. Проблемы экономической динамики / Редкол. Л.И. Абалкин (отв. ред.) и др. – М.: Экономика, 1989. – 526 с.
7. Морозов Ю.П., Гаврилов А.И., Городнов А.Г., Инновационный менеджмент: Учеб. пособие для вузов. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 471 с.
8. Крутик Александр Б., Никольская Е.Г. Инвестиции и экономический рост предпринимательства. – СПб.: Издательство «Лань», 2000. – 544 с.
9. Инновационный менеджмент: учебное пособие / М.: КНОРУС, 2005. – 544 с.
10. Современный справочник необходимых знаний. – Москва: ЗАО «Славянский дом книги», 2003. – 630 с.
11. Стахурская Л.Г., Таранова Н.А., Юкало Т.Н. Энциклопедия знаний. – Д.: Стакер; К.: Издательство ЗАО «НКП», 2005. – 768 с.
12. 1000 запитань і відповідей / Пер. з нім.; Худож.: О. Стрелкова та ін. – К.: «Школа», 2003. – 269 с.
13. Трифилова А.А. Оценка эффективности инновационного развития предприятия. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 304 с.
14. Васильева Л.Н. Методы управления инновационной деятельностью: учебное пособие / Л.Н. Васильева, Е.А. Муравьева. – М.: КНОРУС, 2005. – 320 с.
15. Яковлев А., Гончар Н. Об использовании в России опыта новых индустриальных стран в формировании «институтов развития» и стимулирования инновационного экономического роста // Вопросы экономики. – 2004. - №10. – С.32-54.